

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

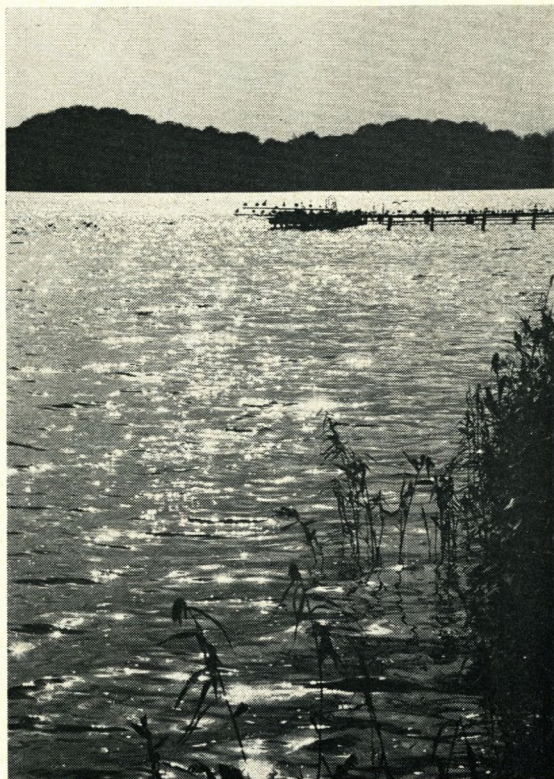
SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Årgang 67 . Nr. 5

Maj

1982

Sommerstemning - Sorø Sø

*Sagte sus, som sivet svaje –
stille skvulpen – søens sang.
Skyer, som solens synken skjule –
Skovens skygge – sortgrå – stejl. –
Slag, som søndrer søens spejl –
Svanen – stolt som snehvidt sejl.
Sagte sælsom surren – summen –
sommerstemning - Sorø sø.*

1970. Otto Mackeprang (S 13).

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Blegdamsvej 28
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

**H. C. Bjødstrup
Jensen**

Urmager & Optiker

St. Kongensgade 32
1264 København K
Telf. 15 18 21

Grundlagt 1821

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler
NIELS THIELE

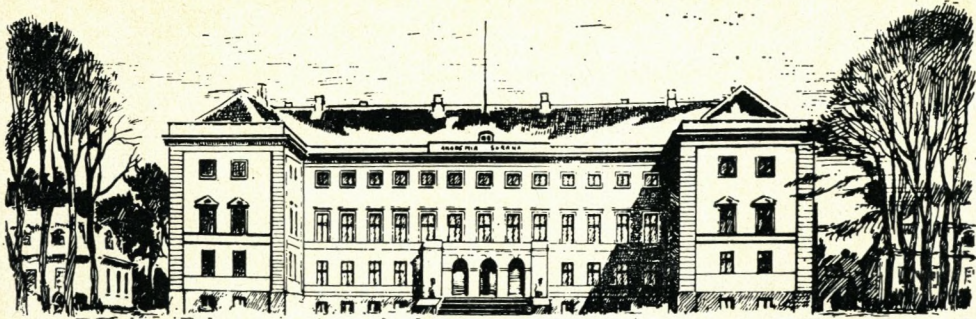
Automobiler
STENLØSE
Tlf. (02) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

Chr. Tom Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

MAJ 1982

67. ÅRGANG

NUMMER 5

Ove Sevel 60 år Født den 27. maj 1922.

Ove Sevel blev student fra Sorø Akademi i 1940 og studerede nationaløkonomi indtil -45. Efter at have vundet 1. præmie i en konkurrence om bedste manuskript til en kortfilm og 3. præmie i en børnefilmskonkurrence, blev han den 1. januar 1946 ansat i Nordisk Films Kompagnis kortfilmsafdeling – i øvrigt nøjagtig samme dag, som Erik Balling fik ansættelse. Først arbejdede han som assistent for bl. a. Theodor Christensen samt Astrid og Bjarne Henning-Jensen, hvis spillefilm »Ditte Menneskebarn« han også var fotografassistent på. Han kom hurtigt selv til at lave kortfilm, og i 1951 overtog han ledelsen af denne sektion, som han samtidig fik udskilt som et selvstændigt selskab, Nordisk Film Junior. I den periode havde kortfilmene en kraftig opløstring, det ny selskab voksede, fik egen fløj på studierne i Valby, fast fotografstab blandt dem Henning Kristiansen, Wittrup Willumsen og Claus Loof, samt afdeling for tegne- og reklamefilm ledet af henholdsvis Ib Steinaa og Erik Dibbern. Henning Carlsen var én af de mange instruktører, og han lavede bl. a. »Cyklisten« og en stribe Disney-kortfilm på Nordisk Film Junior.

I 1962 blev Ove Sevel direktør for Nordisk Films Teknik og i 1964 meddirektør – bl. a. sammen med Erik Balling – i Nordisk Films Kompagni. Han var den ledende kraft bag oprettelsen af I/S Danske Filmproducenter, hvis formand han var fra stiftelsen i 1966 frem til 1976. Fra 1968 og til 1972 sad han i Filmfondets bestyrelse. Den 4. juni 1970 udnævnt til øverste direktør Nordisk Films Kompagni med ansvar for den administrative topledning af koncernen. I de følgende år gennemførte han en total reorganisering af Nordisk Film. Det skete i form af en divisionering, hvor samtlige foretagender blev skilt ud som selvstændige datterselskaber under moderselskabet A/S Nordisk Films Kompagni.

Divisioneringen, som medførte en forenk-

ling og effektivisering af det førhen store administrationsapparat, startede med udskillelsen af studierne til A/S Nordisk Films Studier. Samme år, 1974, overtog Nordisk Film laboratoriet Johan Ankerstjerne, der blev fusioneret med Nordisk Films Teknik i Johan Ankerstjerne A/S. Kortfilmselskabet Laterna Film blev også overtaget i 1974 og sammenlagt med Arnø Studio i Laterna Film A/S.

I 1975 fulgte så Palads, udskilt i A/S Palads Teatret – herunder Tivoli Bio, som Ove

Ove Sevel (s. 40)

Nordisk Films Kompagni-Verdens ældste aktive filmselskab 1906-1981

»Den uforandrede høje Kvalitet, som har været karakteristisk for Nordisk Films Kompagnis Frembringelser, lige siden Selskabet ... kom frem på Filmmarkedet, har anbragt det i en misundelsesværdig Stilling i første Række blandt de filmproducenter, der anser Kvalitet for at være et så kosteligt Gode, at der må værnes om det. Det var Nordisk Film, som først indførte Fleraktsfilmene i USA og af denne Begyndelse opstod Storfilmene af i dag med dens stadig voksende Fremtidsmuligheder ...«.

Dette rosende citat stammer fra et amerikansk filmværk »The Theatre of Science«, udgivet i 1914. Det giver et lille indtryk af Nordisk Films position på verdensplan i de glørværdige stumfilm dage, dengang man ikke skulle konkurrere på sproget, men alene i den filmiske udtryksform. Både den og teknikken har siden været inde i en rivende udvikling, stjerner er blevet født og slukket, store velrenommerede filmselskaber er forsvundet, mens andre har set dagens lys.

Men ét filmselskab har bestået lige siden sin tidligere start for 75 år siden, NORDISK FILMS KOMPAGNI – verdens ældste aktive filmselskab. En smuk lille verdensrekord, som med den forestående optagelse i Guinness Rekordbog får sit officielle blå stempel.

BEGYNDELSEN / STUMFILMENE

Det hele begyndte ude i mosen i Valby, hvor den førhen så fattige bonde dreng, senere gøgler, forlystelsespark – direktør og biograftejer, Ole Olsen, havde købt nogle kolonihavegrunde til brug for optagelser af levende billeder. Som erfaren showmand forudså han på et tidligt tidspunkt filmens fantastiske muligheder og grundlagde den 6. november 1906 Nordisk Films Kompagni. I hans regi skulle det blive et verdensfirma under det kendte varemærke, isbjørnen på den runde klode.

Små dramaer

I starten arbejdede man under meget primitive

forhold. Men disse filmpionerer var fulde af entusiasme for det nye medium, og det blev ret hurtigt til en pæn produktion af små korte dramaer, der begejstrede et stadigt voksende publikum. Da man i begyndelsen ikke havde noget atelier, foregik optagelserne i det fri med et hånddrejet kamera og nogle få skuespillere på baggrund af skrøbelige kulisser, der gjorde det ud for en stue el. lign. Axel Graatkjær var den første cheffotograf med Viggo Larsen som både instruktør og helte-skuespiller. Ole Olsen forsøgte sig også som fotograf, men blev hurtigt kasseret, fordi han gik for stærkt op i handlingen, og derfor efter Viggo Larsens mening drejede for ustabil.

Foran Kameraet agerede blandt andre Robert Storm-Petersen, der i følge de ældste regnskaber modtog den svimlende sum af 48 kr. »for assistance ved fem forskellige stykker«.

»Løvejagten«

Allerede i 1907 eksporterede Nordisk Film til udlandet. Bl. a. den berømte »Løvejagten«, som resulterede i, at den daværende justitsminister Alberti fratog Ole Olsen biografbevillingen, fordi han havde omgået myndighedernes forbud mod at filme nedskydningen af to importerede og meget affældige løver.

Ole Olsen fik aldrig sin bevilling igen. Til gengæld blev »Løvejagten« en succes og solgt i flere hundrede kopier både herhjemme og i udlandet.

Storhedstiden

Med »Løvejagten« var Nordisk Film for alvor brudt igennem internationalt, og i de følgende år udviklede selskabet sig i rivende hast. Studierne i Valby fik flere og større faciliteter, bl. a. lukkede atelierer, opført i glas, da man udnyttede sollyset. Og herfra flød en stadig stigende strøm af film. Alene i årene 1907–10 produceredes over 560 film. De var fortsat af få minutters varighed med enkle og ofte dramatiske handlinger. Selv vægtige litterære

Ove Sevel (fortsat)

Sevel lod opføre året efter, og senest Palladium biografteaterne, som blev tilsluttet i 1981. I mellemtiden havde Ove Sevel ladet Palads ombygge til verdens største biograf-center – først med 12 sale i 1978, og i det følgende år med yderligere fem – så det i dag har i alt 17 sale.

Divisioneringen fuldførtes i 1980, da filmudlejningen som det sidste foretagende skiltes ud i A/S Nordisk Films Udlejning.

Ved sin udnævnelse overtog Ove Sevel dels et generationsproblem, som er løst ved indsættelsen af seks nye direktører, og dels et

geografisk problem. Lige siden Ole Olsens dage har studierne eksisteret under meget kortfristede betingelser – ingen troede at dette eventyr ville vare ved – men nu er placeringen i Valby sikret fremover. Palads Teatrets grund var købt for 60 år, der udløb i 1978, men også her har man fået en aftale med kommunen, så det kan blive liggende i foreløbig 15 år. Nordisk Films Tekniks lejemål i Frihavnen gjaldt til 1972, og det problem er løst ved udflytningen til Johan Ankerstjerne på Nørrebro.

Ole Sevel er formand for bestyrelsen i A/S Nordisk Films Kompagni og sidder i samtlige datterselskabers bestyrelser.

forlæg af Shakespeare kunne klares inden for små 15 minutter. Men snart kom langfilmen, som Ole Olsen, der hele tiden søgte at være foran konkurrenterne både i kvalitet og teknisk kunnen, lancerede med stor succes i udlandet.

Nordisk Films produktioner var blevet en efterspurgt vare, der blev distribueret igennem egne filialer, oprettet i alverdens storbyer. I Nordisk Films Kompagnis storhedstid, der strakte sig over årene 1911–1916, udviklede selskabet sig til ét af verdens største med over 1700 ansatte.

Ole Olsen var blevet »filmkonge« ikke alene på grund af sin udprægede sans for forretning, men også fordi han tidligt indså nødvendigheden af en kvalificeret og talentfuld stab. Dengang blev film anset for at være det rene gøgl. Alligevel lykkedes det Ole Olsen at få gjort datidens kendte teaterskuespillere interesseret i det nye medium. Blandt dem Bodil Ipsen, Clara Pontoppidan, Betty Nansen, Olaf Fønns, Robert Schyberg, Oscar Stribolt, Carl Alstrup, Poul Reumert samt Asta Nielsen, der medvirkede i to film.

Valdemar Psilander blev først et navn, da han kom til Nordisk Film. Men så skete det også med manér. I de få år han nåede at lave film inden sin tidlige død, nød han international berømmelse, elsket og tilbedt over hele verden. Så han regnes med rette for filmens første verdensstjerne.

Bag kameraet havde Ole Olsen også samlet en stab som i kreativitet og talent kunne måle sig med de agerende talenter foran kameraet. Til studierne knyttede han blandt andre instruktørerne August Blom, Robert Dinesen, Holger Madsen, A. W. Sandberg, Lau Lauritzen, George Schnéevoigt og en journalist ved navn Carl Th. Dreyer. Denne senere verdenskendte filminstruktør startede sin lovende karriere i de såkaldte digtervogne, som husede Nordisk Films manuskriptforfattere. Som instruktør debuterede han med »Præsidenten« og nåede også at lave »Blade af Satans bog«, inden han forlod Nordisk Film.

Axel Graatkjær var fortsat den ledende fotograf i årene op til Den første Verdenskrig, men med de mange produkter var der kommet nye navne til som Johan Ankerstjerne, M. Clausen og H. Fisher. Samtidig blev studierne udvidet med endnu tre scener til i alt fem, hvor der blev filmet på livet løs for at dække den store efterspørgsel.

Ydre forhold satte en stopper for denne blomstrende æra. Over 90 pct. af indtægterne var kommet fra udlandet.

Men under Den første Verdenskrig blev dansk film lukket ude fra det internationale marked. Nordisk Films interesser i Tyskland – bl. a. en biografkæde – kom på tyske hænder, og det lykkedes ikke at reetablere det tabte efter krigen. Udenlandske selskaber havde fået for stærkt fodfæste. Så efter en nedgangsperiode, hvor man forgæves forsøgte at gøre sig gældende med bl. a. en række Dickens-filmatiseringer af A. W. Sandberg, af-

viklede Ole Olsen sine interesser i virksomheden.

TALEFILMENE

I midten af 20'erne overtog den fremgangsrigt vekselerer Carl Bauder Nordisk Films Kompagni. Han havde rettighederne til et tonefilm-system, opfundet af danskerne Axel Petersen og Arnold Poulsen, og det skulle nu udnyttes. I begyndelsen måtte han dog forsvare sine »støjfrie patenter« imod nogle af verdens største elektriske firmaer, som forsøgte af omgå dem. Efter adskillige retssager vandt han til sidst den efterhånden meget omtalte strid.

Den første tonefilm, »Eskimo«, blev optaget på Grønland i 1929, men »Præsten i Vejlbj« fra 1931 regnes for Danmarks og Nordisk Films første rigtige talefilm. Den blev instrueret af George Schnéevoigt, som også lavede »Hotel Paradis« og i de følgende år film som »Kirke og orgel«, »De blå drenge« og juleklassikeren »Nøddebo Præstegård«, der stadig henrykker et stort publikum. Tonefilmen trak også ungaren Paul Fejos til Nordisk Film, hvor han i 1934–35 instruerede »Flugten fra millionerne«, »Fange nr. 1« og »Det gyldne smil«.

Emanuel Gregers, der ligesom Schnéevoigt var begyndt i stumfilmtiden, iscenesatte en række folkekomedier, der skulle gøre Marguerite Viby til dansk films populæreste navn. Hun havde bl. a. hovedroller i »Mille, Marie og Mig« samt i »Sørensen og Rasmussen«, hvor hun spillede over for Danmarks førende skuespillerinde, Bodil Ipsen. Denne skulle selv vise sig at være en begavet personinstruktør med film som »En herre i kjole og hvidt«, »Drama på slottet« og »Mordets melodi«. Den fra Hollywood hjemvendte Benjamin Christensen markerede sig i de første krigsår med film som »Skilsmisens børn« og »Barnet«. Bag kameraet stod fotografen Valdemar Christensen, som fra begyndelsen af 30'erne til langt op i 40'erne var fast fotograf på Nordisk Film.

Efter vekselerer Bauders død i 1945 førte Holger Brøndum og Olaf Dalsgaard-Olsen Nordisk Films Kompagni videre for familien Bauder. Næsten samtidig, den 1. januar 1946, blev to unge mennesker ved navn Erik Balling og Ove Sevel ansat som assistenter på Nordisk Film. De markerede sig hurtigt og har – som bekendt – senere fået afgørende indflydelse på Nordisk Films udvikling.

Året efter krigsafslutningen brød instruktør-parret Astrid og Bjarne Henning-Jensen igennem med »Ditte Menneskebarn«, fotograferet af Verner Jensen. Den og deres efterfølgende »De pokkers unger« blev meget rost både herhjemme og i udlandet. Journalisten og filmkritikeren Ole Palsbo lavede i samme periode flere realistiske og engagerede film, blandt dem »Ta' hvad du vil ha'«, »Kampen mod uretten« og »Familien Schmidt«. På lystspilsiden instruerede Torben Anton Svendsen film som »Mød mig på Cassiopeia«, »Det er

så yndigt at følges ad« og senere »På tro og love«.

I 1951 oprettedes Nordisk Film Junior med Ove Sevel som direktør. Og samme år overtog Erik Balling instruktionen af »Vi arme syndere« fra Ole Palsbo. To år efter fik han sin egentlige debut som instruktør og manuskriptforfatter med »Adam og Eva«, der blev belønnet med filmkritiker-prisen, en Bodil.

I Ballings næste film »Vi som går køkkenvejen« medvirkede bl. a. Gabriel Axel, der i 1955 debuterede som instruktør med »Aldtid ballade«, efterfulgt af film som »Guld og grønne skove« og »Paradis retur«.

DEN NYERE TID/FILM- og TV-SERIER

I jubilæumsåret 1956 instruerede Erik Balling Danmarks første farvefilm »Kispus« og den Oscar-nominerede »Qivitoq«, som foregik i Grønland. Også denne var i farver, og begge havde Nordisk Films daværende cheffotograf Poul Pedersen bag kameraet.

Året efter blev Erik Balling udnævnt til direktør i Nordisk Films Kompagni med ansvar for produktionen. Han fortsatte sin række af publikumssuccesser med blandt andre »Poeten og Lillemor«-filmene og »Den kære familie«. Den fik premiere i 1962, samme år som Knud Leif Thomsen debuterede på Nordisk Film med »Duellen«.

En anden ung instruktør, Palle Kjærulff-Schmidt, blev hentet til Nordisk Film i midten af 60'erne, hvor han bl. a. lavede »Der var engang en krig«, »I den grønne skov« og »Tænk på et tal«. Sideløbende iscenesatte

Erik Balling to musical'er »Jeg er sgu min egen« og »Det var en lørdag aften« efter manuskript af Klaus Rifbjerg og med musik af Bent Fabricius-Bjerre. I den periode indledte han også et manuskript-samarbejde med Nordisk Films filmarkitekt og special-effekt-mand Henning Bahs. Et samarbejde, som skulle vise sig at være uhyre frugtbart, for de har igennem de sidste 15 år stået for dansk films største publikumssuccesser – på stribe.

Først kom de to agentfarcer »Slå først, Frede« og »Slap af, Frede«. I slutningen af 60'erne skabte de så, hvad der skulle blive dansk films absolut populæreste film-serie, »Olsen-Banden«-filmene.

Serien afsluttedes i jubilæumsåret med hele to på en gang, den 12. og 13. – stadig med de oprindelige skuespillere, Ove Sprogøe, Morten Grunwald, Poul Bundgaard og Kirsten Welther, i hovedrollerne. »Olsen-Banden«-filmene er også nået uden for landets grænser – især til en række østlande, hvor de er uhyre populære. Nordmændene har fra starten lavet deres egen versioner med norske skuespillere, og nu foreligger der også en svensk udgave.

Ballings faste fotograf gennem 60'erne og begyndelsen af 70'erne, Jørgen Skov, stod bag kameraet på de første fem »Olsen-Banden«-film. Derefter overtog fotografen som Henning Kristiansen, Claus Loof, Jeppe Jeppesen og senest Peter Klitgaard denne ansvarsfulde post. De tre sidstnævnte er uddannet på Nordisk Film, mens Henning Kristiansen i en år-række var fast tilknyttet Nordisk Film Junior og senere var free lance fotograf på bl. a.

»Duellen« og Henning Karlsens »Mennesker mødes og sød musik opstår i hjertet«.

Huset på Christianshavn og Matador

Udover »Olsen-Banden«-serien og Erik Ballings engelsksprogede version af »Hændeligt uheld« har Nordisk Films aktiviteter i 70'erne været præget af TV-produktioner for Danmarks Radio. Det startede med »Huset på Christianshavn«, som nåede op på hele 84 episoder. Ebbe Langberg var instruktør på de første seks, mens Erik Balling alternerende med Tom Hedegaard siden har stået for instruktionen. Manuskripterne blev skrevet af et forfatterhold, der talte den oprindelige idémand, Leif Panduro.

Forfatteren Lise Nørgaard og Erik Balling har høstet mange roser for efterfølgeren, TV-føljetonen »Matador«, der slutter i år og dermed runder i alt 24 afsnit, hver på 1-1½ time.

Nordisk Films Kompagni markerer således de 75 år med afslutningen af Danmarks hidtil populæreste film-serie, »Olsen-Banden«, den mest sete danske TV-serie »Matador« – samt dansk films til dato største produktion »Jeppe på Bjerget«, som havde premiere tidligere på året. Den blev instrueret af Kasper Rostrup med Claus Loof som fotograf. Flemmedarbejderne belønnede den med hele tre Bodil-priser, og det bringer antallet af Bodil'er givet for præstationer udført på Nordisk Film op på 33 i løbet af de 33 år, prisen har eksisteret.

NORDISK FILMS NYE OPBYGNING

Siden Holger Brøndums død i 1970 har Ove Sevel været øverste direktør med ansvar for den administrative topledelse af koncernen. Han havde allerede inden han overtog denne post administreret flere af virksomhedens forskellige afdelinger. Og én af hans første udspil som topleder blev at gennemføre en forenkling og effektivisering af administrationen, som skete i form af en divisionering. Samtlige foretagender, studierne – A/S Nordisk Films Studier, kortfilmsproduktionen – Laterna Film A/S, filmlaboratoriet – Teknik – A/S Nordisk Films Teknik, biograferne – A/S Palads Teatret og senest udlejningen – A/S Nordisk Films Udlejning blev skilt ud som selvstændige daterselskaber under koncernens moderselskab A/S Nordisk Films Kompagni.

Samtidig var Ove Sevel initiativtager til erhvervelsen af Johan Ankerstjerne A/S, og sammenlægningen af dette selskab med Nordisk Films Teknik – ligesom han i 1976 lod opføre Tivoli Biograferne og i 1978 iværksatte ombygningen af Palads Teatret til verdens største biograf-center, der i 1981 yderligere har fået tilsluttet de tre Palladium-biografer i Industriens Hus.

Det gamle levedygtige selskab har således en moderne profil med en effektiv opbygning, der skulle kunne sikre fremtiden og 100 års jubilæet om bare 25 år – for Nordisk Film anser fortsat »Kvalitet for at være et så kosteligt Gode, at der bør værnes om det«.

Runde fødselsdage i maj

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i maj 1982:

1. Købmand Vagn Jespersen (f. 1902 R 18), Konkylievej 27, 2650 Hvidovre.
2. Juveler Ole Steinfeldt (f. 1897 14), Villa Clair Logis, Versoix, Schweiz.
5. Ekspeditionssekretær Bruno Grausen (f. 1932 S 50), Callunavej 10, 3450 Allerød.
5. Direktør Ove Mørch (f. 1922 R 39), Hovsmedevej 1, 3400 Hillerød.
7. Lektor, cand. mag. Chr. Balslev (f. 1912 S 30), Blåbærvej 1, 5620 Hjallelse.
7. Sygeplejerske Jytte Pedersen (f. 1922 S 41), Skolebakken 95, 2830 Virum.
9. Kontorchef Jens Vilh. Dahlerup (f. 1922 S 41), Søterrassen 9, 2840 Holte.
10. Gunnar Anker Larsen (f. 1907 S 26), 59 Main Street, Eastwood, Adelaide, South Australia.
12. Kommunaldirektør Anton Emil Strarup (f. 1907 S 25), Themstrupvej 40, 4690 Haslev.
15. Afdelingsingeniør Sofus Larsen (f. 1902 S 20), Fjordskrænten 46, 4400 Kalundborg.
16. Direktør Ebbe Nybroe (f. 1912 S 31), Kvædevej 57, 2830 Virum.
18. Billedhugger, proprietær Per Linnemann-Schmidt (f. 1912 R 29), Fuglager, 4173 Fjenneslev.
18. Korrespondent Ellen Wedel (f. 1922 S 40), Malmlosevej 101, 2830 Virum.
19. Fuldmægtig Emil Brandt (f. 1902 S 20), Lindevangen 32, 2830 Virum.
20. Provst Ebbe Christiansen (f. 1902 S 20), Engdraget 13, Strøby Egede, 4600 Køge.
24. Dyrslæge Frode Andersen (f. 1912 S 30), Nørreby, 4791 Borre.
25. Disponent Johs. Neergaard Eggert (f. 1907 21), Engbakkevej 12, 2920 Charlottenlund.
27. Direktør Ove Sevel (f. 1922 S 40), A/S Nordisk Film Kompagni, Axelortov 7, 1609 København V.
29. Professor, dr. phil. Justus Hartnack (f. 1912 S 30), 16 Woodstock Close, Woodstock Road, North Oxford, England.
30. Direktør Søren Raaschou (f. 1922 37), Haga, 260 90 Båstad, Sverige.

BREVKASSEN

I Morfeus' arme

Så det er svært at huske rækkefølgen af ordene i: »Jeg veed et sted«, jvf. Rantzaus referat af Soranerfrokosten den 4. februar 1982. Ikke for mig – for jeg bruger ordene til at falde i søvn med! Dette trænger nok til en nærmere forklaring:

Søvnløshed er næppe et ukendt problem for de fleste af os. Næsten alle har erfaret det oftere eller sjældnere.

Lige efter at jeg var kommet til USA, var der hele nætter, hvor jeg ikke kunne sove, dels led jeg stadig efter smækket af den polio, jeg hentede mig i Bangkok. Det var et under, at jeg ikke døde af den, men ukrudt forgår ikke så let – Krudtpeter heller ikke!, og dels var jeg i nye og uprøvede omgivelser.

Hvad der fik mig til at falde i søvn dengang, var den store tabel, som jeg øvede mig i igen og igen, som min far (»Fatter«) sagde: »Den skal komme som skidt fra en spædekalk«. Og den bestandige gentagelse af 7×17 og 7×19 osv. fik mig endelig lullet i søvn.

Det er nu snart 30 år siden, og i årenes løb har jeg erhvervet mig et godt sovehjerte.

Når jeg nu i nattens løb vågner op, begynder jeg straks at citere digte for mig selv eller Mozart-arianer på italiensk, men først og fremmest Shakespearesonetter. Jeg kan 15 af de 154 udenad. 10 af dem har jeg oversat til dansk, og i følge både Marcus og danske venner her har jeg gjort det ganske godt, selv om *Mogens Boisen* (S 27) siger, at lyrisk poesi er uoversættelig. Hvad med den følende blomst, Sophus Claussens gendigtning af Shelleys »The Sensitive Plant«? Tom Kristensen fandt, at det var idealet af en oversættelse, der efter dansk smag havde forbedret digtet.

Hvis sonetterne og arierne ikke slår til, har jeg et par vers af Aakjærs »Der dukker af disen min fædrene jord«, som jeg lærte udenad hos Marcus. For nogle år siden oversatte jeg nogle af Frødings digte til engelsk, bl. a. »Skalden Wennerbom«, og om natten gentager jeg både den svenske og min engelske tekst.

En anden af mine yndlingsdigtere er Poul Martin Møller, den danske af alle digtere i følge soraneren professor Vilhelm Andersen. Hans »Rosen blusser alt i Danas have«, og de første vers af »Hans og Trine« hjælper mig også.

Men for at komme til sagen:

Når alt dette ikke hjælper, hvad det nu som regel gør, falder jeg tilbage på: »Jeg veed et sted, som jeg har elsket længe«, som jeg synger mig i søvn med.

Jeg kan skam også 4. vers, som jeg synes er meget smukt, selvom »Våren smiler som en salig ånd« er lidt outreret, og endelig også 6. og sidste vers.

Mens jeg skriver dette, har jeg Lovsangs-bogen slået op på Hauchs digt og glæder mig over, hvor rigt og skønt han i alle versene

har grebet den soranske ånd, uændret i dag som for 100 år siden.

Hauch ekrev også: »Hvorfor svulmer Weichelfloden som et heltebryst, der i døden knuses mod en vild, barbarisk kyst?«. Den er lige så aktuel i dag, som da den blev skrevet, når man tænker på tilstandene i Polen i dag.

Men altså: Hvis den store tabel, Shakespeare, Mozart, Aakjær, Frøding, Poul Martin Møller og Hauch ikke hjælper, må jeg sige som Dante: »Lasciate agni speranza, voi ch'entrate«. (Her lades alt håb ude, som Glahn sagde i forbindelse med verbet *espérer*), men såvidt kommer det sjældent! Og så kan jeg jo stadig lære nogle flere af Shakespeares sonetter udenad.

Hermed godnat og sov godt!

»Krudtpeter«.

Om den afskaffede bordbøn

For ca. 25 år siden blev bordbønnen på Sorø Akademi afskaffet i rektor Høibys periode. Begrundelsen var, at tiden var løbet fra den.

Må det være mig forundt at tage tråden op. Som vel et grublende og skeptisk medlem af »Fraternitas Sorana« vil næppe nogen mistænke mig for at udføre et kirkeligt fremstød, når jeg ønsker at evaluere indholdets betydning for de unge på akademiet.

Det er mit håb, at mine ord vil give anledning til en fredelig og udbytterig meningsudveksling angående, hvorvidt tiden virkelig er løbet fra bordbønnen på skolen.

Den gamle bordbøn begynder således:

»Gud, Du har skabt os ved Dit ord –«.

(Den bedste illustration til linien er nok Michelangelos verdensberømte maleri i capella sistina i Rom: Gud skaber Adam ved at udstrække sine fingre. Men jeg kan da ikke dy mig for at filosofere over udviklingsrækken fra cencellede væsener – ja, hvordan blev de da til? – og frem til de første famlende mennesker for få millioner år siden. Og jeg kan yderligere ikke lade være at lade tanken hvirvle ud til myriaderne af planetsystemer. Er der væsener der? Er der?).

»For hver Du har beredt Dit bord –«.

(Er det ikke godt at standse få sekunder og sige tak ud i det ukendte, fordi man er rask til at spise og drikke, en gave, der gør, at man mærker livsånderne strømme igennem sig, så der kan arbejdes, opfattes og måske skabes. Måske kunne man medvirke til at skabe noget bestemt, bedre dækkede borde for medskabninger?).

»Vi beder Dig i Jesu navn,
lad alting tjene os til gavn –«.

(Vi tilkendegiver, at vi lever i en kristen, ældgammel kultur, og vi vil tjene dens idealer. Ovenikøbet er det bedst sådan for os selv. Et næstefællesskab giver åndelige og materielle muligheder).

»Oplad for os Din milde hånd,
og styrk os nådigt ved Din Ånd –«.

(Et smukt billede, hånden, der nådigt skænker livet – og til sidst bønnen om den uforklarlige ånd i menneskelivet. Det er vel her ingen ringe idé at sende en stjålen tanke til H. C. Andersens eventyr: »Klokken« -).

Kære læser, jeg synes, det ville være synd for akademisterne, hvis de ikke får mulighed for igen at bede bordbønnen før middagsbordet stående bag deres stole.

»Træd til! –«.

Erik Hammerich Damm (S 39).

Kære redaktør!

Når man som jeg har fået tildelt et langt otium med legeme, sanser og hjerneceller in-takte, er bogens bagage værdifuld til at udvide horisonten i et forsøg på at følge med i livets skole i ældste klasse. Og som gammel elev fra Sorø følger man mottoet: »Omend vi spredes for alle vinde, vi mødes dog i det samme minde«.

Forleden stødt jeg på Anders Malling: »Dansk Salmehistorie«, bindet om digterne, og her stødt jeg på et navn, som jeg havde fæstnet mig ved fra min ungdom i forsvaret fra 1914–22: *Andreas Peter Vilhelm Gregersen*, født i Flensborg 17. marts 1848, søn af købmand og fabrikant Eduard Gregersen. Efter 1864 flyttede forældrene til København, mens sønnen blev sendt i skole på Sorø Akademi. Det var en svær overgang for ham, men han fandt sig til rette på skolen mellem kammeraterne, skrev lystige viser og var medstifter af gymnasieforeningen: »Baldur«, hvis navn han var ophavsmand til. Han blev student i 1868, senere cand. theol. og præst i Jylland, senest i Hornslet, hvor han døde den 16. januar 1929.

Han satte som motto for sit liv og arbejde dette vers:

»Venner, lad os ikke vredes for en forskel
i vor mening.

Venner, lad os altid glædes ved at stride i
forening.

Lad kun verdens kloge prise deres kløgtigt
spundne tanker,
men lad os vor tro bevise, at varmt vort
hjerter banker!«.

Han var en lysseer, som altid fandt det gode hos sine medmennesker, og som i høj grad var med til at kalde det frem gennem sine ungdomsfriske sange. Karakteristisk for ham er et vers, hvormed en af hans sange begynder:

»På vejen hjem jeg går med sang, så godt
som jeg formår,
og der er ungdom i dens klang selv under
grånet hår«.

Hans søn var premierløjtnant ved feltartille-

riet i Århus 1914–18, og vi fandt hinanden med gensidigt fælles meninger om de fleste afgørende emner.

Svend Egede Glahn (R 09).

Cricketklubben soranerne

Turneringsplan for 1982

Soranerne er som bekendt kommet op i 2. division, og her er turneringsplanen for 1982.

NB. Hvor Soraner står først, foregår kampen på hjemmebane, altså på Gentofte Stadion. Klubben Soranerne trænger til al den opbakning, den kan få med hensyn til spillere og PR, så du skulle overveje, om du ikke vil være med enten som tilskuer eller bedre endnu som aktiv spiller.

Der er træning hver tirsdag og torsdag fra kl. ca. 17,30 på Gentofte Stadion.

De, der har lyst til at være aktivt med, kan ringe til Hans-Henrik Nissen (S 80) på telefon (01) 37 03 62.

2. division

Lørdag 8/5: Glostrup – Soraner.
Søndag 16/5: Soraner – Ringsted.
Torsdag 20/5: KB – Soraner.
Søndag 23/5: Soraner – Frem.
Søndag 6/6: Ringsted – Soraner.
Søndag 13/6: Soraner – KB.
Søndag 20/6: Køge – Soraner.
Søndag 27/6: Svanholm – Soraner.
Søndag 1/8: Frem – Soraner.
Søndag 8/8: Soraner – Glostrup.
Søndag 15/8: Soraner – Køge.
Søndag 29/8: Soraner – Svanholm.

A-kampe:

22/6: Svanholm – Soraner.
29/6: AB-Soraner.
6/7: Glostrup – Soraner.
20/7: KB – Soraner.

Soranerslipset

fås nu både mørkeblåt og sort med skolemærket.

Blazermærket i håndbroderi!

Samme pris, 65 kr.

Frit tilsendt fra adjunkt T. Funck Petersen, Klosterporten, 4180 Sorø.
Telefon (03) 63 09 07.

Amerikansk papirusseri?

Frank Horn (S 29) giftede sig i 1981 med en afød fætters amerikanske enke og emigrerede til USA. Det gav ham en del besvær med de fornødne dokumenter, som han her fortæller om i et brev til *Otto Hagemann* (S 29), der har overladt brevet til Soranerbladet. *Red.*

Det er rent ud sagt fantastisk, hvor megen tid og energi min hustru og jeg har måttet ofre på et få attestation for fast opholdstilladelse i De Forenede Stater samt at få underskrevet F-54 erklæringen, som er oprettet i henhold til en dobbeltbeskatningsoverenskomst mellem Danmark og De Forenede Stater -.

Forestillingen tog sin begyndelse i Miami umiddelbart efter vort bryllup i Fort Myers, Florida, den 15. maj 1981. Vi engagerede en sagfører, der straks forlangte 1.500,00 dollars lagt kontant på bordet. Han sendte mig omgående til politistationen, hvor der blev taget nøjagtige fingeraftryk af alle mine 10 fingre i et lokale, hvor neger-forbrydere sad i tremebure bag lås og slå. Derefter gik turen til specialfotograf, der øjeblikkelig forlangte 20 dollars og så tog flere brystbilleder af mig og især nærbilleder af hvert øre. Efter denne procedure følte jeg mig nærmest som en storforbryder! Til trods for, at jeg fra Danmark medbragte en udmærket erklæring efter omfattende undersøgelser på Frederiksborg amts-sygehus, skulle jeg partout undersøges af en spansk læge 50 km udenfor Miami. Bydelen var så overfyldt med kubanske og haitiske flygtninge, at ingen - endsige politibetjentene - forstod et ord engelsk. Det tog os derfor flere timer at finde frem til lægens bopæl. Det første, hans sekretær sagde til os, da vi præsenterede os for hende i receptionen, var: »thirty dollars«, tilsyneladende de eneste engelske ord, hun kendte, for alt, hvad hun videre lirede af, var på spansk. Den efterfølgende lægeundersøgelse besværliggjordes unægteligt af, at den spansktalende læge hverken forstod et ord engelsk, fransk, tysk, græsk, indonesisk eller latin.

Vi lodsedes sluttelig ledsaget af sagføreren ved hjælp af lodder og trisser ind på immigrationsmyndighedernes kontor, udenfor hvilket den strengeste politibevogtning stod opmarcheret en kilometerlang kø af kubanske og haitiske flygtninge. (Vi er siden blevet klar over, at på grund af de mange flygtninge er immigrationsmyndighederne i Miami de langsomste og mest overbebyrdede i hele Amerika. Vi havde derfor stået os langt bedre ved at have indgivet ansøgningen i en hvilken som helst anden amerikansk storby udenfor Florida. Men bagefter er man jo altid meget kloger!). Efter flere timers ventetid fik vi omsider foretræde for at aflevere ansøgningen, mit pas, vor vielsesattest, begge vore døbsattester, fotografier, fingeraftryk, min afdøde hustrus dødsattest, Florences afdøde mands dødsattest (bigamiforebyggelse) og Gud ved hvor mange andre papirer! Vi fik til sidst den værdifulde oplysning med på vejen, at når min ansøgning

om fast opholdstilladelse i løbet af 3-4 måneder var blevet foreløbig behandlet, ville jeg atter blive indkaldt til møde for at få et stempel i mit pas. Vi bilede efter alle disse oplevelser i Miami tilbage til Fort Myers, pakkede vore kufferter og kørte 3000 km nordpå til Massachusetts for at tilbringe sommeren i Florences hus på Cape Cod.

I juli fik vi besked om at møde i Miami den 17. august. Vi fløj derned (700 dollars tur/retur), men skuffelsen var stor, da jeg ikke fik det lovede stempel i mit pas om fast opholdstilladelse, hvad jeg så først kunne forvente at få om yderligere 3-4 måneders ventetid. Det eneste, vi fik ud af turen, var, at jeg fik alle mine papirer tilbage med undtagelse af passet. Da mit hus i Snekkersten, som 2 ejendomsmæglere havde haft til salg siden den 1. marts, endnu ikke var solgt, indså jeg, at jeg måtte tage hjem til Danmark for at sælge huset og ordne flere andre presserende sager og bad om at få mit pas tilbage, men fik til min store forbavselse at vide, at det kunne jeg kun få efter særlig tilladelse for et tidsrum af højst 6 uger og mod dokumentation for, at rejsen var tvungende nødvendig. Ansøgningen herfor måtte endvidere ledsages af 2 fotografier. Dybt skuffede fløj vi tilbage til Cape Cod, telefonerede langdistance hjem til Danmark om at sende mig et telegram, at det på grund af hussalg og skatteproblemer var tvungende nødvendigt for mig at vende hjem til Danmark. Telegrammet og de 2 fotos røg anbefalet og express ned til Miami. Fem dage inden vor flyreservation i september modtog jeg endelig passet tillige med den særlige tilladelse (parole) in duplo med fotos, stempler og underskrifter gående ud på, at jeg senest den 30. oktober måtte være tilbage i De Forenede Stater. Det bemærkes, at jeg skam godt kunne rejse hjem uden »parole«, men så måtte jeg ansøgningsmæssigt begynde helt forfra igen på forestillingen, hvad jeg betakkede mig for.

Vi styrtede hjem til Danmark

Vi styrtede hjem til Danmark, hvor jeg egenhændigt solgte huset uden ejendomsmæglerbistand, pakkede indbo og andet habengut sammen for containertransport til Amerika og samlede hele min formue i Bikubens Forvaltningsafdeling, således som det er foreskrevet alle udenlandsdanskere at gøre. Uden tid til ret meget familiebesøg hastede vi den 24. oktober tilbage til United States, hvor paskontrollen i New York allernådigst lod mig passere efter 3 timers ventetid i kø og imod aflevering af begge »paroler«. Dødrætte og udasede efter fly- og busrejser nåede vi sent hjem til vort hus i Centerville på Cape Cod. Jeg skrev straks efter hjemkomsten til Miami-sagføreren, at efter at jeg havde solgt mit hus i Danmark og arrangeret for flytning af alt mit jordiske gods herover, håbede jeg, at han

nu energisk ville koncentrere sig om at fremskaffe den forjættede faste opholdstilladelse samt behørigt stemplet og underskrevet den F-54 erklæring, som Helsingør skatteforvaltning havde givet mig med på vejen. Vi lukkede huset til for vinteren og kørte de 3000 km sydpå til Florida gennem underskønne bjerge og landskaber.

Da sagføreren stadig ikke lod høre fra sig, og det tilsyneladende var march på stedet i Miami, mente vi, at tidspunktet nu måtte være inde til at sætte himmel og jord i bevægelse hvorfor Florence indberettede vor fortrivlede situation til the Honorable L. A. Bafalis, den delegerede for staten Florida i Repræsentanternes hus, og til Paula Hawkins, U.S. senator for Florida. Dette havde tilsyneladende en vækkeurseffekt på sagføreren, som pludselig vågnede op og nu bad om at få mit pas, og på immigrationskontoret, som viste sig at være komplet uvidende om, at jeg forlængst var vendt tilbage til De Forenede Stater og utålmodigt afventede den lovede faste opholdstilladelse, der nu langs om længe fremkom dels som et stempel i passet, dels som en særlig attestations. Hurra! --- Derimod returnerede sagføreren F-54 formularen, idet han lakonisk skrev, at immigrationsmyndighederne ikke ville underskrive den, men uden at oplyse hverken årsag eller hvor vi så kunne få den underskrevet?

F-54 erklæringen

Hermed indledtes det næste store slag omkring F-54 erklæringen. Denne formular, som er udstedt af de danske skattemyndigheder, går ganske enkelt ud på, at »jeg fra og med en nærmere angivet dato er fastboende i Amerika og underkastet amerikansk skattepligt«. Vi gik derfor ud fra, at det så ikke kunne være andre end det amerikanske skattevæsen, International Revenue Service, der skulle underskrive den. Vi troppede følgelig omgående op hos I.R.S. i Fort Myers, som heller ikke ville underskrive den, og som meddelte, at dette påhvilede Immigration Service i Miami at gøre. Atter røg derfor med denne besked F-54 formularen ned til Miami, og for anden returnerede sagføreren erklæringen med uforrettet sag.

Tidspunktet var nu inde for undertegnede at skrive til den danske ambassade i Washington og spørge, hvilken amerikansk myndighed man havde tænkt sig skulle underskrive F-54 erklæringen i henhold til den mellem Danmark og De Forenede Stater eksisterende traktat? Ambassadesekretær Jørgen Rønnest svarede, at det var et godt spørgsmål, og at det utvetydigt var I.R.S. Han tilføjede, at dette synes at være et uafsluttet opstående problem for alle danske emigranter overalt i De Forenede Stater med hensyn til at få F-54 erklæringen underskrevet. Herefter bestormede vi for tredje gang skattekontoret i Fort Myers med det resultat, at direktør Turner indrømmede, at hverken han eller nogen anden på kontoret havde bemyndigelse til at underskrive

en sådan erklæring. Han tilbød til gengæld skriftligt at forelægge sagen for sine foresatte i Jacksonville, som vi så ville høre nærmere fra om en 3-4 ugers tid. Jeg betakkede mig og erklærede, at vi så foretrak at køre den lange vej op til Jacksonville (1120 km tur/retur) og selv få sagen ekspederet på stedet mod forevisning af pas, vielsesattest, dåbsattest, opholdstilladelse osv. osv., men at jeg i forvejen ønskede at have sikkerhed for, at der næste dag på I.R.S. skattekontoret i Jacksonville ville være personer tilstede, som besad den fornødne bemyndigelse. Skattedirektør Turner telefonerede derfor til hovedkontoret i Jacksonville, kom tilbage fra telefonen og forsikrede os om, at Mr. DeWitt og Mr. Delaney begge kunne underskrive samt, at der på hovedkontoret under alle omstændigheder altid ville være en person tilstede, som kunne underskrive.

Fortrøstningsfulde begav vi ud på den lange biltur og nåede i øsende regnvejrr frem til Deltona nord for Orlando, hvor vi overnattede. Næste morgen stadig i øsende regn indfandt vi os på I.R.S. hovedkontor for Florida i Jacksonville. Efter at vi havde forklaret hele situationen flere gange indtil bevidstløshed for flere personer, dukkede Mr. Delaney endelig op og skulle have det hele forklaret en gang til fra A til Z. Da det var gjort, blev det nedslående resultat, at han, eftersom kontorchef DeWitt desværre var bortrejst, ved nærmere eftertanke ikke mente, at han besad tilstrækkelig autoritet til at underskrive. Jeg foreholdt ham naturligvis, hvad direktør Turner i Fort Myers havde forsikret os om inden vor afrejse. Men det slap han meget let hen over ved simpelthen at erklære, »at det skulle Turner aldrig have sagt«. Han gik derefter over til - ligesom Turner i Fort Myers - at tilbyde skriftligt at forelægge hele sagen for centraladministrationen i Atlanta, som vi så til sin tid ville høre nærmere fra. (Like Mr. Turner he decided to pass the buck!). Det var her, jeg eksploderede, betakkede mig og erklærede, at vi så foretrak at fortsætte turen til Atlanta (800 km fra Jacksonville) og videre til Washington, om det skulle være, for at få ende på legen. Men nu gik Florence i forbøn for os, idet hun fremholdt, at der måtte være grænser for, hvor store genvordigheder og strabadser, man kunne udsætte folk i vores alder for! Jeg tror, det gjorde et vist indtryk, thi efter at man længe og omstændeligt havde konfereret per telefon med en rigtig klog person i centraladministrationen i Atlanta, og efter at jeg overfor den derværende Notarius Publicus havde forevist pas, opholdstilladelse, dåbs- og vielsesattester m.v. samt bedidit en erklæring om, at jeg senest den 15. april 1982 forpligter mig til at selvangive hele min globale indkomst for tidsrummet 15/5-31/12 1981, viste det sig minsandten, at en vis Mr. Anthony Langone kunne skrive under! - Der lød et kæmpebrag i den store bygning, da en meget tung sten faldt fra mit hjerte! ---.

Dødtrætte og skrupsultne vendte vi ved fyraftenstide næsen hjemefter stadig i øsende

Soranerfrokosten

Fjorten fremmødt, spændte på at høre foredrag af Annette Petersen (S 57), »om at læse humoniora i en nedskæringstid og blive kandidat i en arbejdsledetid«. Hun udeblev imidlertid, så vi måtte underholde hinanden, hvilket gik strygende, ikke mindst fordi to gæster – én førstegangs og én sjældn-gangs – var kommet hid for at være mellem venner: Jørgen Frederiksen '65, der, siden Sorø, havde haft så meget at bestille med at studere og blive til noget, at han slet ikke havde haft tid til at gå til soraner-frokost før nu – han blev da også hædret for sit fremmøde, langt om længe, ved at blive sat ved formandens højre, hvorfra han forhåbentlig vil komme igen siden for at blande sig imellem os incarnerede, og Steen Ottosen '56, som sidste gang var til soraner-frokost i længst svundne dage, mens vi endnu residerede på Allégade 10 – der var inden vi flyttede til Guldalder-Salen hos Lorry, hvorfra vi jo siden gik til Frederiksberg Raadhuskælder – men han har en løbende og velmotiveret undskyldning dertil (fuldud accepteret!), idet han som kaptajn hos A. P. Møller sejler oceanerne tynde og med sine tankskibe af diverse gigantiske dimensioner kan have visse vanskeligheder med at knytte rettidige frokost-forbindelser på det frederiksbergiske fastland. Begge d'herrer blev selvfølgelig behørigt hyldede for deres soranske trofasthed, ligesom vi alle – på vor kære formands sædvanligt ildnende og veltalende opfordring – hyldede vor gamle skole Sorø Akademi med taktfaste hurra-råb, der gav genlyd helt ud til Alléen, hvor trafikken var lige ved at gå i stå ... »Jeg veed et Sted« klarede akkurat, men det var givetvis Herlufs skyld: også i dag var han forsanger og – selvom det skulle synes ugørligt – var det som om hans malmrøst var endnu klarere end tilforn, men det skyltedes nu nok, at han på denne vakre vårdag havde promeneret forinden – i bar figur og uden låg – i Frederiksberg Have! Under alle omstændigheder sang han de kære strofer med fynd, og ingen turde forfalde til grødet brummer-kvad. Trakte-

regn. Vi overnattede i Lake Wales på hotel Chalet Suzanne og benyttede lejligheden til næste dag at bese det nærliggende Singing Tower, Memorial of Edward Bok, men det er et helt kapitel for sig, som må vente til en anden god gang.

På årets sidste dag nåede vi hjem til vor dejlige lejlighed i North Fort Myers i strålende solskin og 25 graders varme. Jeg sprang straks efter hjemkomsten på hovedet i swimmingpoolen. Men ellers var vi så trætte efter den anstrengende og enerverende tur, at vi foretrak at gå tidligt i seng nytårsaften og sov således blideligt ind i 1982 til langt op på formiddagen.

*Historiens morale: GIV ALDRIG OP! ...
Frank Horn (S 29).*

mentet og betjeningen var som sædvanlig første klasses, og samtalen gik livligt ved langbordet mellem lutter oplagte, hvorimellem hele tre var æresmedlemmer: Herluf Krog-Meyer '09, Ellen Vibeke Jensen '13 og Svend Clausen '25; de to førstnævnte bar deres æresnål synligt for alle, mens Svend vistnok døde sin: jakken var afmonteret. Men det er jo hverken soraner-nåle eller ditto-slips, blazers eller uniformer (referenten mødte sågu' i civil!) det kommer an på!

Svend nævnte i øvrigt i denne forbindelse, at det var vor gamle rektor Arne Østergaard, der nåede at indføre dette smukke soranerslips, inden han døde – en god handling! – Vi var alle lammede et øjeblik ... men så begyndte nogen at råbe op: Arne er aldeles ikke død (hvilket Svend da også måtte indrømme!), og det med den gode handling gik selvfølgelig på slipsets indførelse! Svend argumenterede for, at man i ur-soransk altid brugte »døde« for »afgåede«, når det gjaldt afgåede rectorer, selvom de altså var levende; til dette bemærkede nogen, at så skulle man konsekvent kalde den nyindsatte rektor for »nyfødt«, i hvert fald i tiltrædelsesøjeblikket! Hvorvidt denne sprogbug var hjemlet i ur-soransk, kunne ingen skaffe belæg for, men muligvis ville det blive korrekt soransk for eftertiden – den der leve vil få at høre – og heldigvis lader det til, at vor (næsten) nyfødte rektor Erling Kristensen har vokset sig sund, livskraftig og fuld af soransk energi: begejstrede rapporter lod om hans positive holdning til gode soranske traditioner, som han var vel orienteret om og som måske kunne vækkes til nyt liv luce nova – f. eks. »Bal-dur« og »Minerva« – gennem inspirerede elevens eget initiativ!

Schrøder '25, der repræsenterede cricket'en, fortalte, at han »i embeds medfør, men med en vis bæven« havde besøgt Akademiet, men var blevet modtaget fantastisk godt af den nye rektor; de så begge hen til den 2. søndag i september, hvor vi spiller cricket i Sorø. Da rektor jo ikke har gået på skolen, kan han ikke kaldes »gammelsoraner«, men Schrøder foreslog, at han skulle tildeles hæders-titlen OVER-SORANER, som ingen havde båret før! Vi var alle enige om, at det var en god ide, den blev vedtaget med akklamation – så nu ved rektor det! Taarnhøj '37 nævnte det nye skole-tidsskrift »Phønix«, der delvis erstatter årsskriftet; det skrives af lærere og elever og kan anbefales, abennér på det!* I forbindelse med »phønix'er« faldt talen på formandens phønix-knæ: hvor stammede den fra? Svend kunne oplyse, at den var prima spansk juvelér-arbejde i jern og guld, og at den i sin tid var skænket formands-embedet af kongelig dansk konsul i Bilbao Per Erik Lindegaard '39. –

Foruden de allerede nævnte var følgende mødt op: Baggesen '24, Dan Fink '27, Carsten Jepsen '30, Kongsted '26, Rantzau '37, Edv. Suhr '14 og Niels Tholl '33.

Et herligt nachspiel på Prætoria var den traditionelle afslutning på en dejlig »forårs-

frokost« – mød frem, unge og gamle, piger og drenge, til vore soraner-frokoster, vi har det labert!

Paul Rantzaу.

* Abonnement: 1. årgang, 3 numre, 30 kr. pr. fremsendt giro. Bestilles hos administrativ inspektør på Sorø Akademi, 4180 Sorø, telefon (03) 63 03 21.

ROM-lidt om aktuelle arkæologiske problemer

Af stud. mag. Claus Grønne.

De sidste årtiers stigende interesse for oldtiden og for at bevare de materielle levn, har også nået Rom, men det har holdt hårdt. Og på mange områder er det nok for sent. Ligesom i Athen, hvor der også findes bevaringsværdige ting, er den tiltagende luftforurening et stort problem, og de trafikale problemer i Roms historiske centrum er ikke blevet mindre med årene.

Men det er ikke kun i storbyens midte, der findes oldtidslevn. I hele Tiber-dalen har der til forskellige tider været menneskelig aktivitet. Her tænker jeg først og fremmest på jernalderbopladserne ved Ficana, Aqua Acetososa og Castel di Decima, som trues af byens voldsomme ekspansion.

Mens udbygningen af Rom i renæssancen og barokken var knyttet dels til pavens egen prestige, dels til den gradvise vækst, er den i dag et udslag af hele landets krise.

Det er en krise, der bl. a. giver sig udslag i store menneskebevægelser fra syd mod nord, fra landsbyen til storbyen. En sådan befolkningstilvækst kræver nye arbejdspladser og nye boliger. I denne udviklings kølvand følger den uundgåelige spekulation i jord og boligbyggeri; og korrupsion og ulovligt byggeri er en hård modstander for fredningsfolk og arkæologer.

Men man gør, hvad man kan i Rom. Forrige år fik antikvitetsvæsenet, under ledelse af Adriano la Regina, en bevilling på ca. 180 mill. kr. til restaurerings- og udgravningsarbejde; og de, der fornylig har været i Rom, har set, at mange af de mest seværdige monumenter er pakket ind i stilladser og grønt fluenet; Trajan-søjlen, Marcus-søjlen, Konstantin-buen o.s.v.

På Forum Romanum har man fjernet den lille, men trafikerede vej, der krydsede Forums vestlige del, og derved fået frilagt hele den centrale del af torvepladsen. Også på kejsertorvene nord for Forum Romanum er man i gang.

Et af de helt store problemer i Roms centrum er Via dei Fori Imperiali, den store boulevard, der løber fra Piazza Venezia til Co-

losseum. De fleste arkæologer ser den vel helst fjernet.

Fjernelsen af den vej vil nemlig give svarene på en masse interessante spørgsmål, og man vil have sammenhængen mellem Forums Romanum og Kejsertorvene helt klar. Men det er ikke så helt let at fjerne den kæmpevej: for det første er den en hovedfærdselsåre, tusindvis af biler kører dér, til og fra centrum, hver dag. For det andet protesterer gruppen, der beskæftiger sig med senere tiders historie, idet de hævder, at den vej, der er anlagt under Mussolini, også er et bevaringsværdigt monument, der repræsenterer en bestemt periode byplanlægning o.s.v. Her spiller faglige interesser ind, og diskussionerne bliver let noget følelsesladede.

For mange i antikvitetsvæsenet er drømmen om den arkæologiske park stadig stor. Disse ideer, der er over 100 år gamle, går ud på at åbne hele Forum-området, Circus Maximus-området, hele stykket omkring Caracallas termer, og et langt stykke ud ad Via Appia, arkæologisk, og derefter udlægges det hele som grønt område, som det kendes fra selve Forum og Palatin-højen.

Om disse ideer nogensinde bliver til noget, vil tiden vise. Mange problemer skal løses, ikke mindst de trafikale.

Det var naturligtvis meget fristende for mig hver dag at gå ned og se, hvor langt udgravningerne var nået; men det blev ikke helt til så meget. Fire måneder kan lyde af meget, men i Rom går tiden hurtigt, og jeg havde umådelig travlt med mit eget projekt.

Enhver, der seriøst studerer klassisk arkæologi, har lige fra de første studieår et stort behov for at rejse. Men det er efterhånden blevet meget kostbart at rejse, og mange kommer ikke sådan rundt, som de burde.

Selv har jeg vist været meget heldig: flere gange har jeg deltaget i udgravninger uden selvfinansiering, og andre gange foretaget private studierejser støttet af private fonds.

Blandt disse private fonds er Soransk Samfund, der ofte har givet et tilskud, ikke millionbeløb, men alligevel nok til at en del af en sommer kunne tilbringes omkring Middelhavet.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke Soransk Samfund herfor.

Claus Grønne.

Sorøtur fredag d. 14. maj

Se program i aprilnummeret side 38, du kan nå at komme med ved omgående tilmelding til Palle Taarnhøj.

”Beskrivelser over den Fisk, Mallen kaldet, af Johan Theodor Holmskiold

Om forfatteren *Johan Theodor Holmskiold* oplyser Soranerbiografier 1747–1800, at han blev født 14. juni 1731 og døde 15. september 1793, og at han udnævntes til professor i botanik, naturvidenskab og medicin ved Sorø Akademi i 1762 og fratrådte i 1765. Trods den korte tid, han tilbragte i Sorø, forelagde han to afhandlinger i Videnskabeernes Selskab, hvoraf han blev medlem i 1775, og begge disse afhandlinger bygger på iagttagelser i Sorø-tiden. Den ene afhandling om Mallen, kaldet *Silurus Glanis* Linn., er trykt i Videnskabeernes Selskabs Skrifter 12. del, Kbhvn. 1779 side 133–146.

Denne mærkelige fisk har, som alle soranere ved, tilknytning til Sorø, fordi munkene siges at have sat den ud i Sorø sø for at have den som fastespise. I sidste århundrede fortælles det, at der blev sat 50 maller ud i Sorø sø, hvoraf dog kun to blev fanget. Den ene kan bese på Sorø Akademis naturhistoriske museum på »Vænget«, og den anden er på Zoologisk Museum i København.

Holmskiold er ikke tilfreds med de tidligere forskeres beskrivelse af mallen og vil derfor prøve at gøre det bedre i sin afhandling, og det fremgår af skriftet, at han dels har søgt oplysninger hos fiskerne i Sorø sø og dels har haft et levende eksemplar af mallen i et akvarium som grundlag for sin beskrivelse. Der forelå på hans tid mindst 10 kobberstik af maller, men Holmskiold opdager, som den første, at mallen har fire næsebor og ikke blot to, som man skulle vente.

Her er hans beskrivelse i store træk:

Hvad skabningen angår, har mallen et stort, nedtrykt, fladt og glatpandet hovede, omtrent så bredt som ryggen, forsynet med to øjne, fire næsebor, seks famle- eller følestænger, et græsseligt gab og et sammensat gællelæg. Øjnene sidder ud til siden, næsten i lige linie med de øverste følestænger. De er små, trinde, lidet fremstående, blågrå, ret tindrende og bevægelige. De omgives med en blakket glimt hud (øjnelåg?), som imod øjet er sortspættet og for størstedelen skjult under øjenkransen.

Imellem nysnævnte følestænger findes næseborerne, det ene par lige over det andet. De første sidder nær ved munden, det ene par lige over det andet. De første sidder nær ved munden, er rundagtige, mere fremstående og bevægeligere end de andre eller øverste, hvis åbninger er større og langagtige som rundede sprækker. De to næsebor på hver side åbner sig i en fælles gang, som fører til den egentlige næsehulhed. Følestængerne er syledannede, ulige lange og bevægelige. De to sidder ved mundvigen i overkæben, de fire under hagen.

Munden er buttet, meget stor og fuldt så bred som hovedet. Kæberne er ganske korte.

Overkæben går i ét med pandebenet og er lidt kortere end underkæben. Mundhulen er besat med nogle tusinde hvasse, korte, kun lidt krummede tænder, hvoraf nogle sidder i række foran i under- og overkæben og resten i gane og svælg. I de rum eller furer, der findes mellem tandrækkerne, ses en utallig mængde små, grynformede kirtler, gerne skjult af en klæbrig og klar slim, som de udgyder og forsyner munden med.

Kroppen er stærk og meget tyk. Bugen er nedhængende, tyk og meget sammenknebet ved gattet. Halen er næsten dobbelt så lang som kroppen, og mallen minder i udseende om ålekvalben.

Den er ganske glathudet eller uden skæl, men ved iagttagelse gennem forstørrelsesglas minder dens slimhinde om ålens, og denne siges at have usynlige skæl. Grundfarven er hvidagtig, men overalt sort-blåpletet uden bestemt tegning.

Forfatteren omtaler to billeder af mallen i halv størrelse, men de forekommer ikke i Sorø Akademis Biblioteks eksemplar af ovennævnte værk. Forklaringen er måske at finde i en fodnote: »Formedelst at den fisk, som en tid lang var brugt til undersøgning, blev bedærvet, og jeg siden ingen har kunnet få igen, er dete arbejde indtil videre efterladt«.

Mallen er en rovfisk af den grådigste slags. Både gedder og abborer af anseelig størrelse er fundet i maven på soranske maller, men aldrig noget landdyr. Andre forfattere har berettet, at den endog har angrebet mennesker, men Holmskiold formoder, at der i Sorø sø har været fisk nok at æde for den.

Den malle, som Holmskiold undersøgte i Sorø, levede i et akvarie i 14 dage, så han havde mulighed for at iagttage dens levevis. Den blev fodret med surbrød, og i de første tre dage åd den intet, men derefter åd den nogle stykker hver dag. I maven på den fandtes rester af 19 mindre fisk.

Yderligere berettes det, at mallen elsker selskab, men i Sorø har fiskerne dog aldrig set mere end 4 sammen, og det siges, at de jager i fællesskab fisk sammen og derefter æder løs med en utrolig hurtighed og behændighed.

Det meste af året opholder mallen sig på dybt vand, helst hvor der er meget mudder; kun i tiden fra midt i april til august ses den ofte tæt ved overfladen, oftest i støvregn. Skinner solen for varmt, søger den at skjule hovedet under åkandblade eller mellem tagrørene. På denne tid af året er mallerne ret sløve og kan fanges forholdsvis let.

Ingen fisk skal elske sit afkom højere end mallen, man har iagttaget en hel flok unger, der ligesom bevogtes af nogle gamle maller.

Fiskerne ved Sorø sø påstår, at mallerne kan blive 100 år gamle, men det mener Holmskiold dog er usikkert. De fleste maller fanges

omkring Sankt Hansdag. Det kan ske, at der fanges en enkelt om vinteren, men så er det altid på dybt vand.

Den almindelige måde at fange dem på er med kroge, der agnes med halvrådne fisk eller fordærvet kød. Når den kommer op af vandet, er den lige så sejglivet som ålen, men efter døden går den hurtigt i forrådnelse »formedelst sin overmåde fedme«.

Forfatteren har åbenbart selv smagt mallekød, idet han siger: »Thi efter min og fleres smag er dens kød just ikke det behageligste, langt mindre formedelst dets trannede fedme det fordøjeligste eller sundeste. Skal det nydes, bør fedmen først for størstedelen afkoges, hvilket derefter gentages med vin og adskillige krydderier, hvorved det da tildels mister vammelheden. Det forstår sig selv, at det i forvejen ved en passende saltning må være tilberedt!«.

Mallen har været så lidet kendt, at der har været mange mytedannelser om den. Forfatteren nævner en del af disse myter og afviser dem, men tillægger dog, at mallens galde er nyttigt mod vorter og ved visse øjensygdomme.

Red.

PS! Måske ville du hellere have læst et referat af generalforsamlingen, men det kom for sent!

Supplerende oplysninger om Mallen

Mallen og Sorø sø er uløseligt forbundne, men det er formentlig gået med den som med nogle soranske traditioner. Den findes næppe mere. I den store Sorøbog bind 2 side 65 flg. er samlet forskellige beretninger, først sagnet om den sidste malle, der blev fanget, der var så stor, at dens hale slæbte på jorden, da man med møje og besvær havde fået læsset den på en høstvogn. Peder Syv fortæller, at nogle munke fra Sorø som bod fik pålagt af abbeden at hente maller fra Tyskland og sætte dem ud i søen. Det er muligt, at det er rigtigt. Den sjældne fisk vides at være indsendt til hoffet til kongens bord engang i 1724 fra Sorø, og H. G. Olrik har konstateret, at der endnu i slutningen af det 18. århundrede ofte to gange om året er blevet leveret en malle til kongens bord. Muligvis er mallen uddød i Sorø sø på grund af ugunstige levevilkår, idet den trives bedst i rindende vand.

Vi har efterretninger andetsteds fra om store maller på op til flere hundrede kilo, så der er mulighed for, at det gamle sagn taler sandt. De to maller, der blev fanget i 1897 af de 47, der blev sat ud i 1880, vejer hver ca. 14 kg, men de resterende 45 maller eller deres afkom har man aldrig set noget til. For en del år siden prøvede turistforeningen at etablere mallefiskeri fra isen på Sorø sø, men det gav ingen resultater. Det forlød også en gang, at et formiddagsblad havde udsat to maller i søen, men heller ikke dem har man siden hørt noget til.

Soranerfrokosten

den første torsdag i hver måned.

Sted: Restaurationen Allégade 10,1., København F.

Tid: Kl. 12,15.

Tilmelding nødvendig, helst dagen før, men senest samme dag inden kl. 11., tlf. (01) 21 14 92.

INGEN taler i denne måned.

MEDLEMSKONTINGENTET

er af bestyrelsen fastsat til 75 kr. for året 1982. For junormedlemmer fra og med årgang 1975 samt for medlemmer, der er fyldt 67 år, dog kun 40 kr.

Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontinfrui et år, når meddelelse herom gives til:

SORANSK SAMFUND: Kassereren

Civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10, 2860 Søborg
Postgiro 4 00 17 10 (01) 69 11 44

NB! UDLANDSMEDLEMMER

Medlemmer bosat i det øvrige UDLAND bedes tilsende os en check trukket på en dansk bank og lydende på danske kroner (det koster ellers samfundet d. kr. 20,00 at indløse en check). Denne indbetaling må gerne komme kassereren i hænde uden yderligere opfordring, hvorved Samfundet sparer tid og penge til opkrævning.

HENVENDELSER vedrørende:

SORANSK SAMFUND stiles til:

Overlæge Palle Taarnhøj
(Soransk Samfunds formand)
Københavns Amts Sygehus
2800 Glostrup
(02) 96 43 33, lokal 476

Næstformand, lektor mag. art. Thyge Winther-Jensen
Brogården, Lønholt
3480 Fredensborg
(01) 11 87 65 og (02) 28 29 31

Legatansøgninger stiles til:

SORANSK SAMFUND
og sendes til:
Stiftamtmand Ole Perch Nielsen
Drabæksvej 7, Blovstrød
3450 Allerød

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.
(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS (03) 63 05 75

79
HR J I RAASCHOU-NIELSEN
PARKVEJ 10
2960 RUNGSTED KYST

Hold dig til de buttede!

FAXE ^{krone} Leverandør til det danske folk.
BRYGGERI